

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS RETSBOG

Den 19. april 2018 kl. 09:30 holdt Østre Landsret offentligt retsmøde i retsbygningen,
Bredgade 42, København.

Som dommere fungerede landsdommerne Ole Dybdahl, Tine Vuust og Morten Christensen, førstnævnte som rettens formand.

Der foretoges fortsat hovedforhandling

24. afd. nr. B-3448-14:

1) Inge Genefke og Bent Sørensens Antitortur Støttefond
som mandatar for _____

2) _____

3) _____

4) _____

5) _____

6) _____

7) _____

8) _____

9) _____

10) _____

11) _____

12) _____

13) _____

14) _____

15) _____

16) Inge Genefke og Bent Sørensens Antitortur Støttefond

som mandatar for _____

17) _____

18) _____

19) _____

20) _____

21) _____

22) _____

23) _____

(advokat Christian F. Jensen, besk., for sagsøgerne 2 til 15 og 17 til 23,
og advokat Christian Harlang for så vidt angår sagsøgerne 1 og 16 samt
den del af sagen, hvori der ikke er dækning under den meddelte fri proces)
mod

Forsvarsministeriet

(advokat Peter Biering)

For sagsøgerne mødte advokat Christian Harlang og advokat Christian F. Jensen.

For sagsøgte mødte advokat Peter Biering. Med advokaten mødte tillige advokat Malthe
Gade Jeppesen og advokatfuldmægtig Emil Wetendorff Nørgaard.

Sagsøger 6 og 14 var mødt.

Som arabiske tolke mødte Dler Colnadar og Fuad Barzenji.

Sagsøger 6 _____ fremstod på ny og tilkendegav vejledt om reglerne for
partsforklaring og forbuddet mod selvinkriminering, at han er indstillet på at afgive forklaring.
Sagsøgeren afgav herefter lovligt forberedt og behørigt formånet forklaring.

Der blev under afhøringen forevist videooptagelse med et interview med sagsøger 6 i The
Sun (bilag HM).

_____ (sagsøger 6) forklarede – afhørt på ny – blandt andet, at de styrker,
der trængte ind i hans hjem den 25. november 2004, var danske styrker og irakiske
militser. Han har ikke bedt nogen af sagsøgerne om at overdrive deres krav, tværtimod.
Mange af sagsøgernes lidelser efter operation Green Desert er faktisk uomtalt i sagen.

Hverken videoerne eller specialisterne har kunnet eftervise de forhold, som sagsøgerne levede under i perioden under og efter operation Green Desert.

Udspurgt af advokat Peter Biering og forevist videooptagelse med interview med sagsøgeren i The Sun (bilag HM) forklarede han, at det er ham, man ser på videooptagelsen. Foreholdt sin forklaring for landsretten den 24. januar 2018 om advokatfirmaet Leigh Day forklarede han, at det er dette firma, han omtaler i videooptagelsen. Han skulle samle sager for advokatfirmaet. Det drejede sig om mere end 300 sager mod briterne. Folk henvendte sig på hans kontor, eller han besøgte dem i deres hjem og indsamlede papirer. Han samarbejdede med et andet kontor i Basra. De var to personer om at udføre arbejdet. I videooptagelsen henviser han til Masim Yunis, der havde sit eget firma og samarbejdede med Leigh Day. Det er korrekt, at han i videooptagelsen siger, at det var Masim Yunis, der havde bedt ham om at indsamle sager til advokatfirmaet og instruere de lokale om at overdrive deres krav. Han selv arbejdede for Leigh Day i henhold til en kontrakt med firmaet. Med "overdrive" mener han, at de lokale skulle overdrive beskrivelserne af, hvad de britiske og amerikanske styrker havde udsat dem for. Han er i avisartiklen af 14. februar 2018 i The Sun, side 3, venstre spalte (bilag HJ), i citaterne "If you have an old spot on your body from old torture, you can use it as well as evidence against MoD. If you get a slap in the face, you can say it was a stick or a gun" citeret korrekt. Det er sådanne overdrivelser, Masim Yunis' instrukser omhandlede. Det er ikke korrekt, således som det fremgår af retsbogen vedrørende hans forklaring for landsretten den 24. januar 2004, at han også samarbejdede med Masim Yunis om sagen for landsretten. Det er korrekt, at Leigh Day oprettede et kontor for ham. I denne sag har han samarbejdet med Iraqi Rabeta og Abo Abdullah. Iraqi Rabeta er en hjemmeside om, hvem der blev udsat for tortur af de danske styrker. Han ved ikke, hvem Abo Abdullah er – han blev kun kontaktet en enkelt gang af Abo Abdullah. I relation til denne sag for landsretten var hans samarbejdspartnere advokat Christian Harlang og IRCT. Masim Yunis havde en økonomisk aftale med Leigh Day og Leigh Days advokater Phil Shiner og Sapna Malik om at samle så mange sager som muligt. Phil Shiners eget firma Public Interest Lawyers havde sammenfaldende interesser med Leigh Day, og Phil Shiner "plukkede" de særlige sager. Han tvinger ikke nogen til at tro på, at Masim Yunis ikke instruerede ham om at sige til sagsøgerne i denne sag, at de skulle overdrive deres krav og beskrivelser. Han synes, at spørgsmålet om, hvordan han kom i forbindelse med advokat Christian Harlang og IRCT, er et latterligt spørgsmål, som han efter råd fra sine advokater ikke ønsker at besvare. Han ønsker efter råd fra sine advokater heller ikke at

udtale sig om, hvorvidt advokat Christian Harlang har bedt ham om at samle eller koordinere sagsøgernes sager for landsretten.

På anmodning fra sagsøgernes advokater, der ønskede mulighed for at drøfte afhøringen med sagsøger 6, blev retten midlertidigt hævet kl. 10.18.

Retten sat på ny kl. 10.23.

Han kan ikke svare på, hvilket frivilligt arbejde han har udført for advokat Christian Harlang som tidligere forklaret for landsretten. Han vil ikke besvare spørgsmål, der vedrører hans relation til advokat Christian Harlang. Foreholdt retsbog af 28. juni 2017, hvoraf det fremgår, at han har modtaget i alt 27.250 kr. i honorar af advokat Christian Harlang, forklarede han, at han ikke husker, hvor meget han modtog, men det var alene beløb til dækning af sagsøgernes udgifter og hans egen timeløn. Han fik en timeløn for at tage sagsøgerne til lægeundersøgelser til brug for sagen og deltage under rejser, og disse poster blev godkendt af landsretten. Han har haft til opgave at samle og koordinere sagsøgernes sager for landsretten. De andre sagsøgere vidste ikke noget om disse bestræbelser til at begynde med. Han foreviste videooptagelsen fra Cyan 4, som han havde fundet på en dansk hjemmeside, for sagsøgerne. Han kunne finde frem til sagsøgerne, fordi han havde set takiaen, der var et kendt sted i deres område. Han husker ikke, hvilket år han første gang så videooptagelsen. En dansk officer ved navn Anders havde givet videoen til advokat Christian Harlang. Det er korrekt, som det fremgår af retsbogen for den 24. januar 2018, at han så videooptagelsen i 2014 på "arbejderen.dk". Han blev først bekendt med optagelsen, efter at sagerne var anlagt. Citatet i artiklen i The Sun (bilag HJ, side 3) "I have many connections ... through that" er retvisende for, hvordan han fandt frem til sagsøgerne i sagen for landsretten. De andre sagsøgere har ikke hjulpet ham med at indsamle de britiske sager og har heller ikke hjulpet ham med at indsamle eller koordinere sagerne for landsretten; det var udelukkende ham, der stod herfor.

Retten midlertidigt hævet kl. 10.40.

Retten sat på ny kl. 10.50.

Foreholdt, at sagsøger 1 for landsretten har forklaret, at Masim Yunis hjalp ham med at anlægge sagerne mod de britiske og danske myndigheder, at han kom i kontakt med advo-

kat Christian Harlang før september 2011, og at det var Masim Yunis, der formidlede kontakten, forklarede han, at han ikke husker noget og ikke vil svare på noget vedrørende denne sagsøger. Sagsøger 1 og han selv tilhører samme klan, _____, de er ikke brødre.

De boede i en lille by, og de vidste godt, hvem der var indblandet i tilbageholdelserne. Han blev tilbageholdt ved "target 1". Han fandt frem til dem, der var blevet tilbageholdt ved takiaen, igennem offentligt tilgængelige oplysninger herom. Der blev også offentliggjort nogle billeder fra et sted, hvor man havde beslaglagt nogle euforiserende stoffer, som blev brugt som bevis imod de tilbageholdte. Han tog sidenhen hen til takiaen og præsenterede sig for de sagsøgere, der var blevet tilbageholdt der, og forklarede, at han – ligesom dem – havde en sag at forfølge. Det var i 2011, og han henvendte sig ikke på vegne af Leigh Day. Det skete på vegne af advokat Christian Harlang.

På ny forevist interview i The Sun, minuttal 1:35-1:54, forklarede han, at sagsøgerne i sagen for landsretten ikke har overdrevet i deres beskrivelser af, hvad der er overgået dem. Han havde undersøgt alle sagerne, og der er ingen overdrivelser. De britiske sager var betalt, og det var noget andet. Han blev i den sammenhæng betalt for at samle oplysninger til de britiske sager. Det er korrekt, som han har udtalt i interviewet, at der i de britiske sager blev anvendt overdrivelser. Dette har ikke været tilfældet i sagerne for landsretten. Det er han sikker på, for retsmedicinerne og psykologerne har jo vurderet sagsøgernes sager.

Hans tidligere forklaring for landsretten den 22. januar 2018 om omstændighederne i forbindelse med, at han blev tilbageholdt og ført ud af sit hus, er korrekt. Torben Stenz' forklaring for landsretten om, at han ikke så nogen blive slået eller sparket, og at han ikke kan genkende, at en person skulle være blevet slået og slæbt afsted, mens de danske soldater stod lige ved siden af, får ham ikke til at revurdere sin forklaring. Der blev foretaget filmoptagelser fra stedet, som kan dokumentere, hvad der skete. Han kan ikke huske størrelsen på det kamera, som den pågældende soldat anvendte.

Foreholdt, at flere af sagsøgerne for landsretten har forklaret, at de på Shaiba Log Base blev udsat for intime kropsundersøgelser, forklarede han, at han ikke var til stede, men han har hørt sagsøgere omtale dette. Han er fra sine samtaler med sagsøgerne overbevist om, at sagsøgerne blev udsat for en meget dårlig behandling. Han ønsker ikke at svare på, om han også er overbevist om, at de blev udsat for intime kropsundersøgelser. Foreholdt, at der er fremkommet vidneudsagn fra flere militære vidner om, at det var briterne, der stod for

screening af tilbageholdte på Shaiba Log Base, forklarede han, at man – ifølge det han har hørt fra sagsøgerne – kunne se på køretøjerne og uniformerne, at det var danske soldater.

Forevist Claims Form pkt. 2.12 vedrørende _____, jf. tillægsekstraktens bind 1, side 535, hvoraf det fremgår, at de britiske myndigheder har anerkendt, at det var britiske soldater, der var ansvarlige for screeningen af 37 tilbageholdte, forklarede han, at sagsøgerne til at begynde med rejste sager mod såvel britiske som danske myndigheder, fordi de var i tvivl om sagens omstændigheder. Senere fremkom der videooptagelser, som viste, at det var de danske soldater, der stod for operationen, og som derfor måtte være ansvarlige for, hvad der var sket.

Foreholdt sin tidligere forklaring for landsretten om, at alle sagsøgerne havde anlagt sag mod de britiske myndigheder, bekræftede han, at dette er korrekt, bortset fra to sagsøgere. Det drejer sig om _____ (sagsøger 10) og ham selv. Han havde selv rejst en sag i Storbritannien, men sidenhen frafaldt han denne, som han også tidligere har forklaret for landsretten. Hvis det fremgår af artiklen i The Sun, at hans egen sag i Storbritannien fortsat skulle versere, er dette ukorrekt. Man kan spørge sagsøger 14, om han havde rejst sag mod britiske myndigheder. Han vil ikke svare på yderligere spørgsmål vedrørende Storbritannien. Forespurgt om, hvem man skal tro på i denne sag, forklarede han, at koalitionsstyrkerne, der havde besat et andet land, og som han anser for kriminelle, også kan lyve. Han ønsker ikke at svare på yderligere spørgsmål vedrørende artiklen i The Sun; det er ikke relevant for denne sag. Han ønsker ikke at svare på, om det danske Forsvarsministerium ligesom det britiske var et let mål for sagsanlæg.

Retten midlertidigt hævet kl. 11.50.

Retten sat på ny kl. 12.07.

Udspurgt på ny af advokat Christian F. Jensen forklarede han, at det køretøj, der blev videofilmet fra ved Cyan 1, var et pansret køretøj. Det kunne godt ligne en pansret mandskabsvogn svarende til den, man kan se på fotoet i støttebilagssamlingens bind 2, side 104. Han kan ikke huske, hvor soldaten, der filmede, befandt sig på køretøjet. Han mindes at have modtaget en henvendelse fra en person, der ønskede at deltage i sagsanlægget mod det danske Forsvarsministerium, som han afviste. Han havde undersøgt alle sagsøgerne og deres troværdighed og havde en ven, der var officer i den irakiske efterretningstjeneste,

som hjalp ham med at afklare, hvem der var blevet tilbageholdt i takiaen. En person henvendte sig til ham og påstod, at han var blevet tilbageholdt i takiaen. Han fandt ud af, at dette ikke var korrekt, og afviste ham derfor.

De arabiske tolke Dler Colnadar og Fuad Barzenji forlod retsmødet.

Retten midlertidigt hævet kl. 12.22.

Retten sat på ny kl. 13.10.

Som tolk for sagsøger 14 var mødt Allan El-Zayat.

Som vidne mødte generalmajor Kenneth Pedersen.

Der fremlagdes Værnsfælles Forsvarskommandos brev af 13. marts 2018 vedrørende ophævelse af vidnet Kenneth Pedersens tavshedspligt med nærmere angivne begrænsninger. Retsformanden gennemgik indholdet af brevet og formanede vidnet behørigt på baggrund heraf.

Kenneth Pedersen forklarede blandt andet, at han i dag er chef for operationsstaben i Værnsfælles Forsvarskommando. Han har rang af generalmajor og er ansvarlig for indsættelse af styrker i ind- og udland. Hans chef er forsvarschefen. Han har været i forsvaret i omkring 30 år og har været udsendt tre gange til Balkan og to gange til Afghanistan. Han har endvidere som major endvidere været ansvarlig for internationale missioner og har ligeledes arbejdet som afdelingschef i Forsvarsministeriet. Han har også været chef for officersskolen og lærer på forsvarsakademiet.

At forsvarschefen i forbindelse med en mission har ”fuld kommando” betyder, at ansvaret i sidste ende påhviler forsvarschefen. Ansvaret delegeres videre i forbindelse med uddelegering af de konkrete opgaver.

Dansk deltagelse i internationale missioner besluttet af Folketinget. Typisk vil der forud herfor være sket det, at Forsvarsministeriet beder FKO om en militær anbefaling om, hvorvidt og på hvilken måde og med hvilke midler dansk militær bør yde en indsats. Denne anbefaling lægges op og præsenteres for Folketinget, der tager stilling hertil. Folketingsbe-

slutningen omsættes af operationssektionen i en operationsplan og en overordnet ordre til styrkechefen for missionen. Når der er truffet en folketingsbeslutning, består det ikke som en praktisk mulighed, at forsvaret afviser at udføre opgaven. Såfremt beslutningen fremstår uforsvarlig, påhviler det ham at imødegå truslerne – alternativt burde han forinden beslutningen have ”flaget”, at militær indsats fremstår uforsvarlig. Under en mission kan den militære ledelse på missionen for så vidt godt komme med anbefalinger om afslutning af missionen, men det er en politisk beslutning, hvornår en mission afsluttes. Det vanskeligste dilemma for en missionschef er at omsætte Folketingets mandat til virkelighed samtidig med, at man skal passe på sine soldater. Officerer på en mission kommer også ud for forskellige mere konkrete dilemmaer, Han oplevede f.eks. som chef i Afghanistan, at der kunne være tvivl om, hvorvidt en lokalitet var et mål, og hvor han som fører måtte udøve et skøn og træffe en beslutning. Det er således helt sædvanligt, at chefer under militære missioner i mange tilfælde er nødt til at basere beslutninger på skøn.

Han er enig i Jesper Helsøs forklaring for landsretten om, at der aldrig er gennemført en militær operation på grundlag af et fuldt dækkende efterretningsmæssigt billede inden for den tid, der er til rådighed. Når det drejer sig om menneskeliv, kan tingene jo i princippet aldrig gøres godt nok, men det vil næppe nogensinde være tilfældet, at alle ubekendte i en operation er elimineret.

Foreholdt John Dalbys forklaring for landsretten om de mulige gevinster og det uddannelsesmæssige formål ved at gennemføre operation Green Desert forklarede han, at det ikke er usædvanligt, at der i forbindelse med en mission skal foretages vanskelige afvejsninger af mål og indsats, herunder om hvornår man er klar til at gå til næste trin. Man har som regel et stort ansvar under militære missioner, og man kan stå ret alene med disse beslutninger. Missionscheferne har en omfattende uddannelse og lang erfaring bag sig.

Handle- og meldepligten indgår i træningen af soldater, da det er meget vigtigt. Pligten går ud på, at hvis man ser noget som soldat, som man ikke finder er i overensstemmelse med de retningslinjer, der gælder, så skal man handle, medmindre det bringer en selv i fare. I så fald skal man under alle omstændigheder melde hændelsen opad i systemet. Vurderingen må den enkelte soldat foretage på grundlag af sin uddannelse og træning. Under hans egen udsendelse til Afghanistan blev de løbende præsenteret for scenarier, som de kunne bruge til at øve denne beslutningsproces. Der er utallige variable i de situationer, hvor man som soldat er nødt til at overveje sin handle- og meldepligt, og adrenalin, trusselsniveauet,

overvejelser om egen sikkerhed, den konkrete situations omstændigheder m.m. spiller ind i vurderingen. Missioner udføres ofte i et voldeligt miljø, men soldaterne skal som udgangspunkt vurdere situationen ud fra danske standarder og agere ud fra disse. Det er væsentligt at holde sig for øje, at soldaterne jo opholder sig det meste af tiden sammen med andre danske soldater, så risikoen for, at soldater bliver forråede under udsendelse, er ikke så stor i praksis. Det er hans erfaring, at danske soldater med folkeskolebaggrund hellere melder en gang for meget end en gang for lidt. Handle- og meldepligten gælder også under opgaver om mentorering og monitorering; pligten kan ikke gradbøjes. Han er fuldstændig enig i Jesper Helsøs forklaring for landsretten om, at ”Man kan ikke generelt definere grænsen mellem hårdhændet behandling og mishandling. Begreberne må ses i lyset af ... gået over grænsen for ”hårdhændet behandling”.”

Kataloget over militære nøglebegreber er udarbejdet for at nå målet og undgå kaos under militære indsatser. Det er således helt afgørende for en mission, at der er klarhed over, hvem der bestemmer hvad. Natos definitioner gælder for Natolandene. Natodefinitionen ”coordinating authority”, jf. materialesamlingens bind 3, side 1055, går ud på koordination. Der er ikke tale om et kommandoforhold. Man må i denne rolle ved drøftelser søge at opnå enighed, og man kan ikke tvinge de deltagende parter til noget. Hvis man ikke opnår enighed, må drøftelserne afsluttes. Denne rolle anvendes f.eks. i Afghanistan i forholdet mellem det danske militær og elever på den afghanske officersskole, som de danske styrker underviser. En tilsvarende ordning praktiseres for tiden i Irak i undervisningssammenhæng. Et kommandoforhold kan ændres i forbindelse med konkret føring på stedet, men dette gælder ikke i tilfælde af, at man alene er tillagt ”coordinating authority”. Han kan sagtens forestille sig, at civile i konkrete situationer ville kunne misforstå ”coordinating authority” derhen, at der består et kommandoforhold, men soldater forudsættes at være orienteret om kommandoforholdene forud for en konkret militær opgave. Det er en beslutning truffet i Danmark, hvorvidt danske styrker alene skal have ”coordinating authority”, så det er ikke noget, der står til at ændre under missionen af chefer eller soldater på stedet.

Danmark deltager i militære missioner mange steder i verden, herunder Mali, Afghanistan og Irak, hvor der hersker andre forhold end i Danmark. På de tre nævnte missioner er man til stede, fordi det er vurderingen, at dansk militær kan bidrage til en positiv samfundsudvikling og kapacitetsopbygning i disse lande. Eftersom danske styrker kan passe på sig selv, har de muligheden for at bidrage også under vanskelige forhold. Der udarbejdes risikovurderinger og gennemføres ”fact finding” på stedet forud for missioner, og udviklingen

følges også løbende under missioner. Der er områder i verden, hvor det er for sundhedsfarligt for danskere at være. Den sikkerhedsmæssige situation er ikke på samme måde hindrende for en dansk mission, for det er jo overvejende på grund af en dårlig sikkerhedssituation, at danskerne skal være i et andet land. Det danske militær vil typisk ikke have et indgående kendskab til, hvad der foregår i områder, som under en mission ligger uden for det danske operationsområde. Man følger med i sine allieredes trusselvurderinger. Dansk militær deltager, så vidt hans erfaringer rækker, ikke som eneste land i missioner i udlandet, da Danmark jo er en småstat. Danmark vil næsten altid indgå i et samarbejde med styrker fra et eller flere større lande. Imellem sådanne lande fastlægges der et kommando- og kontrolforhold. En del af det, hans stab udarbejder, er Rules of Engagement. Regler for magtanvendelse ligger i første i det mandat for missionen, der fremgår af Folketingets beslutning. Dette udmøntes i sidste ende i "soldatens kort". Hvad danske styrker udfører, bevarer Danmark ansvaret for. Det indgår i beslutningsprocessen at forholde sig til de lande, der skal deltage i missionen. Det er typisk "likeminded nations" som f.eks. USA, UK, Tyskland og Frankrig. De undersøger også om der hos samarbejdspartnere i de lande, hvortil missionen går, er enheder, som de danske styrker ikke vil kunne samarbejde med, herunder om det er enheder, som har begået krigsforbrydelser og anden kriminalitet. Det indgår også, om de kan samarbejde med lederne i sådanne enheder. De indhenter oplysninger om sådanne forhold hos koalitionspartnerne. Han ved ikke, hvorledes processen var i 2004. Man vil sædvanligvis gå ud fra, at lokale styrker i det land, hvortil missionen går, og som "likeminded nations" stiller med, er blev undersøgt og godkendt som samarbejdsegnede.

Danmarks mission i Mali handler om at skabe stabilitet i landet. Missionen i Afghanistan drejer sig især om træning og oplæring af afghanske officerer. Missionen i Irak går også især ud på kapacitetsopbygning. Mentorering og monitorering indgår i de nævnte missioner. Der ydes ikke under de nævnte missioner i Afghanistan og Irak støtte i form af f.eks. etablering af ydre ring under operationer. Det er der ikke givet autorisation til fra dansk side.

Udspurgt af advokat Christian Harlang forklarede han, at det er af enorm betydning, at der under danske missioner ikke finder mishandling af lokale sted. Soldater er meget bevidste om, at de er udsendt på Danmarks vegne. Godt omdømme er en meget væsentlig del af danske soldaters professionelle identitet. Det er vigtigt, at fejl afdækkes, herunder så man kan få klarhed over, om det er enkeltstående eller systemiske fejl. Det er noget af det, han

anvender sin tid på. Hans holdning er, at man med det samme må lægge tingene på bordet, for det bliver ikke bedre med tiden. Han har oplevet masser af tilfælde, hvor der er blevet meldt om fejl, og han har også oplevet meldinger, hvor man var i tvivl om, hvorvidt der var begået fejl. Han har ikke kendskab til situationer, hvor nogle har forsømt deres meldepligt og efterfølgende forsøgt at skjule det forhold, hvorom der skulle meldes.

Foreholdt cheftolk Kristian Koldings forklaring for landsretten om, at ”Der var mange brudflader i det irakiske samfund ..., som de ikke altid forstod eller kunne gennemskue” forklarede han, at Irak er et godt eksempel på et komplekst samfund med sunnier og shiaer, hvor det danske militær ikke altid har den fulde forståelse af, hvad der foregår. Man er derfor nødt til at være kritisk i forhold til sine kilder. Troværdigheden af kilder søges afklaret ved at stille spørgsmål til kilden. Der bør også foreligge en kildevurdering. Man arbejder hele tiden på at forbedre grundlaget, men denne indsats vil også afhænge af, hvor lang tid der er til rådighed. Det beror også på, om der foreligger en akut situation, der kræver handling.

Foreholdt Jesper Helsøs forklaring for landsretten om den generelle viden i 2004 om irakernes hårdhændede behandling af fanger og forholdene i fængslerne forklarede han, at han ikke ved nok om den pågældende periode til at kunne vurdere Jesper Helsøs udtalelser herom. I 2004 var han ved at blive uddannet til major på forsvarsakademiet. Han har læst om enkelte tilfælde i aviserne, men har ikke nogen konkret viden om forholdene i 2004.

Notits af 1. juli 2004 om visse ansvarsforhold for danske styrker i Irak, jf. ekstraktens bind V, side 45 f., punkt 2, 1. afsnit, 1. punktum, omhandler handle- og meldepligten. Punkt 2, 2. afsnit, 1.-3. punktum, peger for ham at se også hen på handle- og meldepligten. Han vurderer ikke, at det er problematisk i forhold til disse principper, at man kan have at gøre med lokale samarbejdspartnere, der ikke opererer efter samme standarder som danske styrker. Man må i situationen udøve et skøn over, om det er relevant at handle eller melde i forbindelse med konkrete hændelser. Det, der i én situation er ubegrundet mishandling, kan i en anden situation være legitim magtanvendelse.

Sagen drøftedes.

Retten hævet kl. 14.51.

(Sign.)

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 20-04-2018

**Helle Spenner
sektionsleder**